





## Stanowisko ziemian Inflanckich.

Ponieważ niejednokrotnie w ostatnich czasach na szpaltach prasy warszawskiej i wileńskiej omawiana jest sprawa stosunków polsko-litewskich, częściej przez ludzi mających bardzo słabe pojęcie o przeszłości tych stosunków, które w tak absurdalnie niemiernym sposobie się ukształtowały, pozwalam sobie zabrać w tej sprawie głos z tytułu obrony praw naszych na Łotwie, jubileusz dziesięciolecia której to obrony jest nie za górami.

Stanowisko nasze, jako ziemian b. Inflant Polskich, w stosunku do Łotwy nie uległo zmianie od roku 1919. Staliśmy i stojemy na stanowisku, że dobra i prawidłowa linia polityczna nie tylko w stosunku do Łotwy, lecz i w stosunku do każdego innego państwa, nie powinna i nie może być oparta na wyświechtaniu usług bez rekompensaty. Taka polityka jest pożądana, z którą raz i nazawsze należało by zerwać, bowiem taka polityka nie opiera się na rozumie, lecz na siłach. Każde państwo, a tembardziej młode, duma którego z niezależności jest niesłychanie czułe, nie może lubić aby mu przypominano, że niezależność uzyskało dzięki czyjejś wydatnej pomocy, a nie dzięki własnym siłom i umiejętności. Stokrotnie takie państwo wołałoby, aby pomoc okazała była w moc zasady „do ut des”. W stosunku do Łotwy stokrotnie było by lepiej dla niej i dla nas, gdyby ta pomoc, która była okazana w końcu roku 1919 w dniach wielkich zmagania o utrzymanie niepodległości, — była okazana nie za darmo, lecz kosztem utrzymania polskiego mienia na b. Inflantach Polskich, chociażby w związku z przynależnością do tego mienia w ciągu pewnego okresu czasu przez samych właścicieli. O tem mówiliśmy i składaliśmy szereg memoriałów. Najważniejszą ośmiółką rządów nie poszła za naszą radą, w rezultacie czego otrzymaliśmy zabagnienie tych stosunków. Inaczej być nie mogło. Staliśmy i stojemy na drodze, bo stać musimy i niewolno nikomu marzyć, że przejdzie wolno mimo spraw naszych. I niech wie i zważy każdy polityk, że jesteśmy tym niezłomnym kamieniem u drogi, o który musi się potknąć, jeżeli przejdzie zechce bez prawidłowego załatwienia interesów naszych. W 1918 roku, składając memoriał do Biura Prac Politycznych wskazywałem, że polityka łotewska i bałtycka nie może przejść mimo nas, lecz iść musi przez Inflanty Polskie. Obecnie po ośmiółce błędnej polityce doszliśmy do takiego stanu rzeczy, że jedziemy do Rygi, prosząc o zawarcie traktatu handlowego. Trzydziesto milionowe państwo udaje się do półtora milionowego z prośbą o traktat. Jaka to niesłychana waga sprawa, bo jakaż mała część eksportu polskiego stanowi eksport łotewski. Jeżeli uważałem że po zerwaniu rokowań przez Niemców niepotrzebnie po raz drugi pojechalibyśmy do Berlina, lecz należało rokowania dalsze prowadzić w Warszawie, to tembardziej sprawą umiędlonej polityki na Łotwie było tak ją ukształtować, żeby przedstawiciele Łotwy stawiali się w Warszawie z

## Pierwszy ambasador St. Zj. w Turcji.

BUDAPEST, 20-IX. Pat. Wedle doniesień z Konstantynopola przybył tam nowo mianowany ambasador Stanów Zjedn. w Turcji Grew. Jest on pierwszym ambasadorem amerykańskim w Turcji od czasów wojny.

## Napad na ryski arsenał.

RYGA, 20-IX. Pat. Wczoraj w nocy dokonano napadu na ryski arsenał. Spłoszeni wystrzałem wartownika sprawcy napadu uciekli. Wedle informacji z kół miarodajnych napad był zorganizowany przez komunistów, terrorystów, którzy w ostatnich czasach rozwinięli ożywioną działalność.

## Domaganie się amnestii dla zamachowców.

WIEDEŃ, 20-IX. Pat. Austriacka rada narodowa rozpoczęła dzisiaj pierwsze czytanie projektu nowego kodeksu karnego. Przed posiedzeniem rady narodowej obradowali kluby poszczególnych stronnictw nad zajęciem stanowiska wobec wniosku socjaldemokratów, żądającego amnestii dla aresztowanych w czasie rozruchów lipcowych. Większość stronnictw stoi na stanowisku, że nie należy przerywać toku postępowania sądowego i że amnestia może być zastosowana w poszczególnych wypadkach po przeprowadzeniu rozpraw sądowych.

## W przededniu wojny celnej francusko-amerykańskiej

Stosunki handlowe francusko-amerykańskie znajdują się obecnie pod znakiem ostrego konfliktu celnego. Rząd francuski przedstawił St. Zjedn. projekt nowych stawek celnych, który odrzucony został przez rząd amerykański. Rząd francuski przynajmniej Ameryce klauzulę największego uprzywilejowania, żądając wzajemności odpowiedzialności w ustawodawstwie celnym St. Zjedn. Wszystkie projekty francuskie napotykały na odmowę. Lecz się nawet z możliwości wojny celnej.

## Gen. Makensen w Gdańsku

GDĄŃSK, 20. 9. Pat. W drodze powrotnej z uroczystości odsłonięcia pomnika narodowego pod Tannenbergiem przejeżdżał dzisiaj przez Gdańsk gen. Mackensen, witany owoacyjnie na dworcu kolejowym przez publiczność niemiecką.

## Teatr Zegadłowicza.

Twórczość pisarska Zegadłowicza, liczącego dziś zaledwie 39 lat wieku, wytryskała z „Zdroju” futurystyczno-formalistyczno-ekstremistyczno-ekspresjonistycznego. Konfratami mu byli nieżyjący już dziś Jan Stur i Witłit, obaj Hulewicz, Jerzy (poznanski) i Witold (wileński), Chwistek, Stern, Aleksander Wat, Tytus Czyżewski, i o tak bardzo niepowspornie nazwisko Stanisław Miodożeniec. Słowem: *triple extrait* „Najmłodszej Polski”.

Dość długo byliśmy narodem produkującym tylko mumię i relikwie. Szalone, niepowstrzymane dziś wali do wszystkich naszych drzwi i okien i krzyczą, dopominają się, wymagają. Każdy artysta obowiązany jest stworzyć zupełnie nową, niebywałą dotąd sztukę. Oto, co głosił, skreślony pisownią „fonetyczną”, godzący prośbą... nożem w brzuch, głosny, z przed sześciu laty Manifest Futurizmu Polskiego.

Wierzy tej zasadzie pozostał Zegadłowicz w tem, co pisze. To, co pisze jest istotnie — nie podobne do niczego, co dotąd bywało. Jeżeli na niego nie zerwała uwagi „Droga życia” z roku 1908-go ani żadna inna początkowa jego książka, to otworzył by nam bramę do rozgłosu i sławy (w niektórych stronach Rzeczypospolitej) „Powsinogi Beskidzkiej” z roku 1923-go — ballady o „świątkarzach, kamieniotłukach, piecierzach, druciarach, sadownikach Bożych.”

Wyglądają te ballady mniej więcej tak, obserwując ściśle pisownię i punktację:

Snycerz bogów, beskidzki Wotro po łwinogę  
z bloca udajanego rzeźbi swego Boga  
amutnego beznadziejnie jak wówczas  
zawstyżonego sobą w tym byle-nie-  
lutościwego wielce — —  
Albo, już bez najmniejszej cere-  
monij pisać Zegadłowicz samymi  
prowincjonalizmami tak:

Zbyrko skłito — podzwignon się —  
idzie — stare plecy gna się —  
lożeczka się podpino —  
wkląsa wargę żuje dziesiąt —  
przed siebie spozio —  
idzie —

W ciągu ostatnich czterech, pięciu lat napisał Zegadłowicz, dosłownie, mnóstwo. Wystarczy wziąć w rękę tom 486-cio stronicowy utworów poetyckich, zatytułowany „Dziwanny”, przypomnieć znakomity przekład obu części „Fausta”, wylizyć sztukę, której Zegadłowicz dla sceny napisał. Co prawda — fraszka dla niego „kropną” taką np. tragedję trykto-  
wa jak „Lampka oliwna...” w ciągu niespełna trzech dni, lub między 4-tym a 18-ym stycznia 1925 r. napisać „Alceste”.

Nie ma jeszcze ustalonej opinii krytycznej o twórczości Zegadłowicza. Zdania podzielone. W wynoszeniu tego, co pisze, pod niebiosy wy-

## Sprawa gwarancji bezpieczeństwa.

### Znamienne oświadczenie delegata brytyjskiego

GENEWA, 20-9. Pat. (Szwajcarska agencja telegraficzna) Podkomisja komisji rozbrojeniowej Zgromadzenia Ligi Narodów odbyła dzisiaj dwa posiedzenia. Przedmiotem obrad była przedyskutowanie zgłoszona w komisji rezolucja Paul Boncoura oraz wniosek hr. Bernstorffa. Członkowie podkomisji zasadniczo zgodni byli w tem, że przygotowywany komitet międzynarodowej konferencji rozbrojeniowej powinien się zająć sprawą gwarancji bezpieczeństwa, jak tego domagała się rezolucja Paul-Boncoura.

W toku dyskusji delegat brytyjski lord Onslow złożył znamienne oświadczenie. Powiedział on mianowicie w sprawie bar dziej elastycznego ujęcia postanowień protokołu genewskiego w roku 1924, dotyczących obowiązkowego arbitrażu i gwarancji bezpieczeństwa, że reprezentowana przez niego delegacja mogłaby się zgodzić na takie rozwiązanie sprawy według którego, państwa zobowiązałyby się oddawać w pewnych wypadkach na usługi Ligi Narodów swe siły wojskowe w całości lub w części. Chodziłoby tu oczywiście tylko o ściśle określone wypadki, a nie o zobowiązania charakteru ogólnego. Opracowanie ostatecznego wniosku powierzone komitetowi redakcyjnemu.

### Porozumienie w Komitecie redakcyjnym.

GENEWA, 20. 9. PAT. (Szwajcarska agencja telegraficzna). W Komitecie redakcyjnym, wyłonionym w celu uzgodnienia wniosków Paul Boncoura, Bernstorffa i holenderskiego osiągnięto zasadnicze porozumienie we wszystkich najbardziej drażliwych punktach. W związku z tem w kolach Ligi Narodów wyrażają przypuszczenie, że komisja przygotowująca międzynarodowej konferencji rozbrojeniowej będzie mogła się zebrać na obrady może nawet już 1-go października.

### Zwalczanie handlu kobietami.

GENEWA 20 IX PAT. W dalszym ciągu dzisiejszego posiedzenia Zgromadzenia Ligi Narodów po zatwierdzeniu sprawozdania o zwalczaniu handlu opium i innymi narkotykami przystąpiło do dyskusji nad sprawozdaniem o zwalczaniu handlu kobietami.

Po dyskusji Zgromadzenie jednomyślnie przyjęło rezolucję, zalecającą wydanie jak najsurowszych zarządzeń przeciwko sutenerom oraz postanowiło prosić komitet do spraw opieki nad kobietami i dziećmi o zbadanie możliwości zalecenia wszystkim rządom zniesienia domów publicznych. Z kolei przystąpiono do sprawy opieki nad dziećmi. Następnie przyjęto sprawozdanie o działalności służby zdrowia Ligi Narodów. W dalszym ciągu posiedzenia przyjęło z pewnymi zastrzeżeniami propozycję rządu włoskiego w sprawie stworzenia międzynarodowego instytutu do spraw filmu pedagogicznego.

### Prasa francuska o przyjęciu wniosku polskiego.

PARYŻ, 20 IX. PAT. Genewski korespondent „Petit Parisien” podkreśla, że przyjęcie propozycji polskiej stanowi bardzo wielki sukces dla ministra Sokala i jego współpracowników oraz, że sukces ten nabiera specjalnego znaczenia wobec tego, iż przyjęcie propozycji zostało zaproponowane przez delegata niemieckiego hr. Bernstorffa. Jest to, zdaniem dziennika, fakt bardzo obciążający wadliwość dalszego rozwoju stosunków polsko-niemieckich, jak i wogóle dla sprawy pokoju.

Przedstawiciel „Matin” twierdzi, że Polacy uważają, iż przyjęcie propozycji, ułatwi im rokowania o zawarcie traktatu o nieagresji, zwłaszcza z Sowiecami, przyczem zaznacza, iż mianowicie to winno być wzięte pod uwagę, w chwili gdy Francja zastanawia się nad środkami, któreby skłoniły Sowiecy do porozumienia z Polską, a jeśli możliwe i z Rumunją.

### Walka o barwy państwowe.

BERLIN, 20 IX. PAT. Walka o barwy państwowe toczy się w dalszym ciągu z niesłabnącym napięciem. „Vossische Ztg” apeluje do prezydenta Hindenburga, aby wystąpił oświadczyć w tej walce o barwy państwowe i nakazać wszystkim swoim zwolennikom, aby w dzień jego urodzin udekorowali swe domy republikańskimi barwami nie zaś barwami dawnymi.

### Wojenne statki polskie w Kłajpedzie.

Kowieński sztab generalny podaje, że w dn. 17-go około godz. 3 pop do Kłajpedy zbliżyły się dwa wojenne statki polskie „Kujawiak” i „Ślązak”. O godz. 4 min. 20 statki polskie ustawiły północny burtę z litewską stacją radiową, wszeakto stacja litewska nie odpowiedziała. O godz 5 pop. okręty polskie opuściły Kłajpedę.

### Połączenie rządów w Hankou i Nankinie.

LONDYN, 20. 9. PAT. Według wiadomości otrzymanych przez agencję Reutersa konferencja pomiędzy przedstawicielami dwóch odłamów chińskiego rządu południowego została zakończona połączeniem się rządów w Hankou i Nankinie. Dotychczas nie wiadomo o utworzeniu akiegoskolwiek rządu wspólnego.

### Wysiedlony z Kowna i nieprzyjęty w Wilnie.

Przed kilkoma dniami władze litewskie wysiedliły na terytorium Polski właścicieli litografii w Kownie p. Andrejewa. Wysiedlenie to odbyło się bez uprzedniego porozumienia z władzami polskimi. Na mocy decyzji władz bezpieczeństwa, p. Andrejewa po uzyskaniu odpowiedniego pisma został w dniu wczorajszym odrzucony z powrotem. O godz. 3 po południu odesłano go do st. Zawiasy. Straż graniczna otrzymała rozkaz nie wpuszczać go na terytorium Polski.

Wysiedlony z Kowna jest bratem znanego w Wilnie mecenasa p. Pawła Andrejewa, obrońcy w procesie Kowderdy.

### Los porwanych.

#### Co słycać w sprawie Jabłońskiego i Piotrowskiego.

Porwani przez władze litewskie obywatele polscy Jabłoński i Piotrowski, jak się dowiadujemy, stawieni będą wkrótce przed sąd litewski.

Oskarżenie Jabłońskiego o należenie do POW nie przedstawia się zbyt groźne. Gdyby nawet prokuratura zdolała dowieść popełnienia przestępstwa, to sąd będzie musiał odnieść się pobłażliwie, gdyż w tym okresie był on niepełnoletni. Obronę obydwóch wnoszą będzie mecenas Chodakowski z Kowna.

Sprawa wydania przez władze litewskie konia i brzojczy, na której przy trzymaniu zabłądzili na terytorium Litwy, jest obecnie przedmiotem obrad prowadzonych przez konsul polski w Rydze.

## Zgon wybitnego polityka litewskiego

KOWNO, 20. 9. — Zmarł tu jeden z najwybitniejszych polityków litewskich Naruszewicz. Z początku propagator sprawy litewskiej w Ameryce następnie wice-prezes delegacji litewskiej na Konferencję Wersalską, następnie kierownik delegacji litewskiej na konferencję z Sowiecami, był ostatnio posłem litewskim w Londynie.

### Premier Woldemaras.

NEAPOL, 20. 9. PAT. Przybył tu premier litewski Woldemaras.

### Agitacja bolszewicka na Węgrzech.

BUDAPEST, 20. 9. Przed kilku dniami aresztowała policja agitatorkę bolszewicką Radosiowicz, która uprawiała tam propagandę bolszewicką. Kobieta ta już podczas dyktatury bolszewickiej na Węgrzech uprawiała agitację komunistyczną. Przysłano się ona, że z polecenia Moskwy przybyła na Węgry celem siedzenia działalności przebywających tam emigrantów rosyjskich.

### Wycieczka min Chamberlaina

CANNES, 20. 9. Pat. Angielski minister spraw zagranicznych sir Austen Chamberlain, który przybył tu z Genewy rozpoczął swą trzytygodniową wycieczkę jachtem po morzu Śródziemnem.

### Zgon Koniego.

W Moskwie zmarł wybitny prawnik-kryminalista rosyjski i honorowy członek akademii, b. senator Koni.

Miesięcznik „TURYSTA” da Ci P...  
znać Polskę i świat. Do nabycia:  
„Ruch”, księgarniach i kioskach.  
Adres: Warszawa, Al. Jerozolimska 39,  
tel. 64 — 36

### Nagrody Nobla.

Nagrody Nobla, które mają być w tym roku rozdzielone, wynoszą po 121,187,40 koron szwedzkich, główny zaś fundusz fundacji Noblowskiej wynosi obecnie 30 861,874,84 koron.

Od r. 1931, t. j. od roku otwarcia nagrody, nagrodzonych zostało 131 osób nagrodami, sięgającymi ogółem 13 do 14 mil. koron. Z liczby tej wydano nagród: w medycynie 23, w fizyce 32, w chemii 23, w literaturze 25, za pracę pokojową zaś 28.

Grupą według narodowości, 30 nagród otrzymał Niemcy, głównie fizycy i chemicy, 24 Francuzi, 20 Anglij, 9 Szwedzi, 8 Amerykanie, 7 Szwajcarzy, 6 Duńczy i Holendrzy, po 4 Norwegowie, Belgijczycy i Austriacy, po 3 Hiszpanie i Włosi, 2 Polacy i 1 Rosjanin.

Anglia, Francja i Niemcy otrzymały po 4 nagrody za literaturę, Hiszpania, Danja, Norwegia, Szwecja i Polska po 2. Za pracę około ugratowania pokoju zdobyła Francja 6 nagród, Szwajcaria 4 i Ameryka 4. W medycynie — każdy z wymienionych tu krajów otrzymał nagrodę z wyjątkiem Polski i Norwegii. Zaszczuły nagród Noblowskiej dostąpiły tylko 4 kobiety (za fizykę, chemię, literaturę i pracę pokojową), przyczem dwie, dydakta, p. Curie-Skłodowska zdobyła dwie nagrody, jedną w dziedzinie chemii, drugą zaś w dziedzinie fizyki, zaliczono ją jednak w poczet Francuzek, nie Polek.

Założycielem fundacji Noblowskiej był Alfred Nobel, szwedzki inżynier, wynalazca nitroglicerynu, który umarł w r. 1896 nm, poświęcając fantazji cały swój majątek. Nagrody p. nymowane są pod auspicjami uczonych ciał i towarzystw szwedzkich, wydawane zaś corocznie w dzień śmierci Nobla, t. j. 10 grudnia z wielką ceremonią w Sztokholmie, gdzie każdy z nagrodzonych musi być obecny.

Laureat zeszłoroczny p. Georg Bernard Shaw stworzył z udzieleniu mu nagrody fundacji popierania literatury szwedzkiej w Wielkiej Brytanii i anglo-szwedzkiej literatury wogóle.

## Hotel Rzymski

WARSZAWA — NOWOSENATORSKA 1

Centrum miasta

PO GRUNTOWYM REMONCIE poleca pokoje od zł. 6.50. Winda, Kąpiele.

Telefony miejskie we wszystkich pokojach. Pralnia hotelowa.

Telefon: «Centrala — Hotel Rzymski».

Fela z „Głazu granicznego” osiąga szczebel wyższy, dostępuje łaski szukanla Boga. Idea chrześcijańska zwyciężyła pogońsmo wrodzone, dobro pokonało zło! (Jako? Już na owym drugim szczeblu, na którym zdaniem poznańskiego krytyka, stoi Fela)? W „Alceście” oglądamy trzech szczebel w rozwoju duszy bohaterki, oglądamy „problem niedonoszonej ofiary”... Zwycięza Miłość, zgodnie z pragnieniem Zegadłowicza zwiastowania zaw sze miłości i stońca. Być zwiastunem miłości i stońca — oto jak on przecie pojmuje posłannictwo swoje jako poety. Lecz jest w „Alceście” jeszcze coś więcej. «Postaci dramatu — pisze p. Papé: — przerażają same siebie i odsłaniają perspektywę, co uciekały w wieczność”. Tu już zatem nie tylko Zegadłowicz przenosi nas, obyczajnym swoim, w świat nadziemski lecz aż w... wieczność!

W związku z tem kładzie p. Papé nacisk na to jak bliskim jest Zegadłowiczowi «Faust» Goethego — problem czynu wraz z nierozważaniem z nim zespólną tajemnicą *zabawienia* uzaletnionego od łaski, której uzyskanie i zdobycie dokonują się przez *miłość*.

Lecz idźmy dalej. Oto Zegadłowicz „Betsabe” (ta, która była Ujjaszową). Trzecią dramatu jest: *przezwycięzanie przez Betsabe, że będzie „matką Mesjasza”* (po synie swym Salomonie) tudzież święte przekonanie Dawida, że Betsabe jest mu przez Boga przeznaczoną. Dawid król „u-

\*) P. Papé wzrusza ramionami. «Trudno — powiada — rozmawiać się z mi-sterchami opiewającymi Boga i Naka, dosko-nalenia się tym, którzy szukać nie chcą i o rozwój ducha nie dbają».



## PODSTAWOWA KWESTIA FRANCJI.

W końcu zeszłego wieku, pozostawiając do świadomości francuskiej sprawę ludnościową we Francji. Już w dziewiętnastowiecznym zeszłym wieku zjawiały się głosy w tej sprawie, a w dziesiątym powstaje liczna literatura, wzrastająca ilościowo i jakościowo aż do wojny światowej i wznowiona po wojnie. W 1897 r. duży wrażliwy sprawozdawca Lamarzella o przesuwanie się stosunku ilościowego ludności Francji i Niemiec na niekorzyść pierwszej. Francja 1841 roku miała ludność nie ustępującą ilościowo Niemcom, gdy w 1897 różnica ta wynosiła 16 mil. — mówił senator Francji, ubolewając nad zmniejszającą się liczbą urodzeń, nad zmniejszającą się przystrojem naturalnym Francji.

Zaraz potem zjawia się broszura agitacyjna H. D. Armagne, wydana przez Revue Catholique: «Déspopulation de la France», następnie z obozu katolickiego wyszła broszura Daucher La France repeuple volontierment par les catholiques pratiquants (Francja załudnia się dobrowolnie przez katolików praktykujących).

Obóz katolicki oraz obóz nacjonalistyczny zajęły się przedewszystkiem sprawą ludnościową Francji. «Jeżeli ma być odwet, niech nastąpi przedzie» — pisali publicyści odwetu, gdyż różnica ludnościowa, ważny czynnik siły zmienna się na naszą niekorzyść. Przeciwnicy odwetu, francuscy pacyfści wskazywali też na wyższą różnicę, z której, jako wskazania polityczne wyprowadzali pokój. Popularność przynależała z Rosją wynikała w znacznej mierze stąd, że liczebność ludności Rosji i jej znaczny przyrost naturalny przemawiał do wyobraźni Francuzów, zaabsorbowanych sprawą ludnościową swego państwa.

Z licznej literatury francuskiej w sprawie ludnościowej wyróżnia się dzieło dr. J. Bertillon: «La Depopulation de la France ses causes, ses causes, mesure à prendre pour la combattre». Parzy 1911 r. Autor podaje między innymi zmniejszający się ilościowo udział Francji w ogólnej sumie ludności wielkich mocarstw (w 1700 r. wynosił 40 pr., w 1789 r. 26 pr., w 1815 r. 20 pr., w 1908 r. 7 pr.).

Autor usiłuje dowiedzieć, że na rozwój bogactwa Francji jej zwolniony przyrost naturalny wpływa w wysokim stopniu ujemnie.

Za wskaźnik ilości bogactw autor przyjmuje według metody statystyka francuskiego Fovilla podatek spadkowy. Wzrasta on szybko do 1880, od 1885 do 1895 r. wykazuje wolniejszy wzrost, gdyż z 6182 do 6869 mil., następnie nie przejawia wzrostu.

Fakt powyższy tłumaczy inaczej niż Bertillon Francja przed wojną posiadała olbrzymie walory zagraniczne, oceniane na 45 miliardów franków, i w ogóle olbrzymie kapitały ruchome; one łatwiej, niż realności wymykały się od podatku spadkowego. Brak przyrostu naturalnego nawet przysłał gromadzeniu się oszczędności lokowanych poza Francją. (Przyrost znaczniejszy, naturalny dla narodu energicznego i zdolnego jest ważnym czynnikiem rozwoju sił produkcyjnych. Służnie więc w innym miejscu swej książki Bertillon uważa szybszy rozwój produkcji Niemiec w porównaniu z Francją, za skutek znacznego przyrostu naturalnego Niemiec).

Nie będę rozpatrywał środków zalecanych przez Bertillona dla wzmocnienia przyrostu naturalnego Francji. W tej kwestii nie uczyniono dotąd nic skutecznego, lub przynajmniej o widocznej skuteczności, chociaż stale pracuje nad tem specjalna komisja przy Ministerjum Pracy i Opieki Społecznej, a co pewien czas ogłaszają się ankiety. Przy wszystkich ważniejszych zarządzeniach we Francji z za-

regając podstępem Niewidocznego" wydaje rozkaz aby postawiono Urzęza na takim posterunku, na którym z matematyczną ścisłością powinien zginać. Wycieknięcie wypielęganie po brzegi serce Batsaby i Dawida, jest treścią pięknego dramatu Zegadłowicza — pisze p. Pape.

Jak, nieprzymierzając, w «Weselu» Wyspiańskiego? P. Pape silnie broni Zegadłowicza od pomawiania go o «naśladowanie» Wyspiańskiego w duchu i formie. Wszelako dopuszcza do słowa p. Wacława Borowego, który gdzieś słuszenie napisał, że każdy z piszących dzisiaj jest w swoim stylu dziełkiem różnych pisarzy dawniejszych.

Oto zaś i ostatnie ognio do dotychczasowego teatru Zegadłowicza — pięcioaktowy dramat «Wigilia» (jeśli się nie myli, jeszcze w rękopisie) rozpada się na trzy części. Każda z tych części to stopień doskonałości się bohatera; trzy to okresy jego walki o urzeczywistnienie Królestwa Bożego. Bohater «Wigili» szuka społeczności, w zespoleniu się z nią pragnie żyć i dzieła życia dokonać. Chce tworzyć nie samotnie (indywidualizm) lecz społecznie. Bohater «Wigili» dopiero w zespoleniu z Braćmi odzyskuje wiarę, odpędza Szatana. Zegadłowicz zespolą swego bohatera ze społecznością, z braćmi zespolami i osiąga przez to ideał uniwersalizmu w literaturze.

Tu dopiero docieramy do jądra sprawy. Na pohybel... romantyzmowi

na tysiąc mieszkańców

| Lata wojny | urodzenia | śmierci | pryrost |
|------------|-----------|---------|---------|
| 1914       | 18,0      | 19,6    | -1,6    |
| 1915       | 11,7      | 19,8    | -7,1    |
| 1916       | 10,7      | 18,5    | -7,8    |
| 1917       | 10,4      | 23,8    | -13,4   |
| 1918       | 12,1      | 23,8    | -11,7   |

Przewyżka śmiertelności nad urodzeniami w okresie wojny wyraża się we Francji w okresie wojny wynosiła 1,4 miliona ludzi. Wielka Brytania miała w okresie wojny 1446 tys. przewyżki urodzeń nad śmiertelnością, co przewyższyło jej straty wojenne o 477 tys. Niemcy w pierwszym okresie wojny do 1916 włącznie miały naturalnego przyrostu 1,1 mil. w drugim okresie t. j. 1917 i 1918 miały deficyt ludnościowy 866 tys.; przyrost naturalny Niemiec podczas wojny nie pokrywa ich strat wojennych, 1,800,000 zabitych.

Straty wojenne Francji na polu bitew procentowo były znaczniejsze niż innych państw wojujących poza Serbią, posiadającą nadzwyczaj znaczny przyrost naturalny.

Francja utraciła 36 proc. dorosłych mężczyzn od 17 do 55 roku życia, gdy Niemcy 24; Wielka Brytania 20.

W rezultacie Francja po odzyskaniu Alzacji-Lotaryngii, kraju o 1,700,000 tys. mieszkańców, miała według spisu 1921 r. 39,240 tys. gdy w r. 1911 liczyła 39,192 tys. czyli o 32 tys. więcej, przyczem liczba cudzoziemców zwiększyła się o pół miliona.

Nadzieje na odrodzenie się przyrostu ludnościowego Francji po wojnie zawiodły.

Jeszcze w 1919 r. Francja miała deficyt ludnościowy; przewyżka śmiertelności nad urodzeniami wynosiła 217 tysięcy.

Liczba małżeństw wzrosła gwałtownie w 1920 i 1921 r. Gdy w 1913 r. na tysiąc mieszkańców Francja liczyła 15,1 nowożeńców, w 1920 r. 31,8, w 1921 r. 23,3, w 1922 r. 19,5, w 1923 r. 18,8, w 1924 r. 18,2, w 1925 r. 18,0, w 1926 r. 17,0. Widzimy, że liczba małżeństw ma tendencję do obniżenia się, dąży do normy przedwojennej. Temu odpowiada tendencja zmniejszania się ilości urodzin we Francji.

W 1913 r. Francja miała 19,1 urodzeń na tysiąc ludności i 17,6 śmiertelności, czyli przyrost wynosił 1,5 na tysiąc t. j. 0,15 proc. W latach powojennych przyrost naturalny przedstawiał się jak następuje:

| Lata | urodzenia | śmierci | pryrost |
|------|-----------|---------|---------|
| 1920 | 21,3      | 17,2    | 4,1     |
| 1921 | 20,7      | 17,7    | 3,0     |
| 1922 | 19,4      | 17,6    | 1,8     |
| 1923 | 19,4      | 17,0    | 2,4     |
| 1924 | 19,2      | 17,0    | 2,2     |
| 1925 | 19,6      | 18,1    | 1,5     |
| 1926 | 18,8      | 17,5    | 1,3     |

(oby się w ziemi zapadł) urzeczywistnia Emil Zegadłowicz ideał uniwersalizmu — tak młody p. Janowi Nepomucenowi Millerowi i wszystkim, którzy z nim trzymają.

I miałyby Emil Zegadłowicz nie być onym szczytem, ku któremu wzbija się poezja polska najnowszego stempka?

Cyt, ucieście się, zawieście harfy i liry na wierzbach... Dosyć. Niema dobrej racji dalej jeszcze grać i śpiewać.

Zegadłowicz złączył świat ziemski z pozagrobowym, awansował wszystkich, co jest w przyrodzie, do roli czynników aktorów w dramacie człowieka, oddał w ręce młotącego Boga rozstrzygnięcie wszystkich ziemskich rozstrzygnięć (str. 33), szukał Boga, znalazł Go, doszedł do pełnego artystycznego wyrazu stwarzając (w «Wigili») baładowe misterjum przejmujące szczerością i żarliwością spowiedzi współczesnego człowieka, podejmującego bohaterską walkę o szczęście ludzkości. To ostatnie dzieło Zegadłowicza wyraża najlepiej — zapewnia p. Pape — iresć i formę jego teatru. Pozostaje mi dopisać ostatni lapidarny frazes poznającego apologety wieszczą z pod Baskidzkich szczytów. «W misterjach baładowych Zegadłowicza» — pisze — widzę najwyższe wzniesienie się współczesnego teatru».

Tu już tylko pozostaje punktum położyć i czekać spokojnie na... zakończenie scen w całej Polsce teatrem Zegadłowicza. Cz. J.

Tendencja spadkowa liczby urodzeń przy niemal niezmiennej śmiertelności jest tu widoczna. Niemcy powojenne mają zmniejszoną liczbę urodzeń, ale śmiertelność obniżyła do 10 na tys., gdy we Francji chwile się ona około 17 na tysiąc.

Francja obecnie według spisu 1926 r. ma nienaturalizowanych 2,5 miliona cudzoziemców. W ciągu ostatniego pięcioletcia między spisem 1921 a 1926 r. naturalizowała 89,193. Spis ludnościowy Francji wszystkie dzieci urodzone na terytorjum

## J. E. Biskup Michalkiewicz wraca do Wilna przez Jewję.

Z Kowna donoszą: Biskup sufragan wileński Michalkiewicz, który przed kilku tygodniami udał się z Wilna do Kowna, powraca do Wilna Biskup Michalkiewicz otrzymał od władz litewskich pozwolenie na powrót do Wilna drogą bezpośrednią, przez stację Jewję na granicy polsko-litewskiej. W poniedziałek, o godz. 3 pop. biskup wyjechał z Kowna.

W sprawie podróży biskupa Michalkiewicza, «Dzień Kowieński» pisze:

Ze źródeł wiarygodnych dowiadujemy się, że podana przez prasę polską wiadomość, jakoby celem podróży bisk. Michalkiewicza była sprawa uregulowania granic litewskiej i polskiej prowincji kościelnej, nie odpowiada rzeczywistości. Ks. biskup przybył do Litwy zupełnie prywatnie, bez żadnej specjalnej misji.

# KRONIKA

ŚRODA  
21 Dnia  
Mateusza Ap  
jutro  
Tomasza BW

Spoprzedzenia meteorologiczne Zakład  
Meteorologii U. S. B.  
z dnia 20 -IX- 1927 r.

Ciepłota  
średnia } 746  
Temperatura  
średnia } -1-110 C  
Opad za dobę  
w mm. } 2  
Wiatr  
przeważający } Południowo-zachodni  
U w a g i: pochmurno, deszcz, mgła.  
Minimum za dobę -1-70C  
Maximum za dobę -1-130C  
Tendencja barometryczna Spadek ciśnienia.

## URZĘDOWA.

— Akcja parcelacyjna Państwowego Banku Rolnego. W związku z rozszerzeniem akcji parcelacyjnej Państwowego Banku Rolnego w najbliższym czasie Bank zamierza nabyć szereg obiektów ziemskich nadających się do parcelacji.

Zapytania oraz oferty w sprawie sprzedaży nieruchomości ziemskich położonych na terenie województwa Wileńskiego i Nowogródzkiego oraz powiatów Wolkowskiego i Grodzieńskiego województwa Białostockiego należy kierować do oddziału państwowego Banku Rolnego w Wilnie, ul. W. Pohulanke Nr. 24.

— Osobiste. Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego p. Stanisław Łęczyński powrócił 19 b. z urlopu wypoczynkowego i objął urządowanie.

## SAMORZĄDOWA.

— Przygotowania do zjazdu radnych żydów z całej Wileńszczyzny. Z inicjatywy demokratycznej folklistycznej partii w najbliższym czasie zwołana zostanie konferencja przedstawicieli partii politycznych i organizacji gospodarczych i społecznych w Wilnie, celem omówienia sprawy zwołania zjazdu radnych żydów wybranych podczas ostatnich wyborów na terenie całej Wileńszczyzny. Jak widzimy żydzi, którzy podczas ostatnich wyborów przeprowadzili znaczną ilość swoich kandydatów, obecnie starają się o opracowanie wspólnych wytycznych w pracy.

## MIEJSKA.

— (x) Magistrat m. Wilna dla powozian. Na wczorajszym posiedzeniu Magistrat m. Wilna uchwalił między innymi poświęcić jednodniowy zysk z kina miejskiego na przyszłość z pomocą ofiarom powodzi w Małopolsce. Ponadto Magistrat zamierza również zwrócić się do poszczególnych właścicieli kin w Wilnie o przeznaczanie takiego jednodniowego zysku na pomieniony cel.

— (x) Dar Magistratu na budowę pomnika powstańców 1863 r. Magistrat m. Wilna wyasygnował ostatnio 100 zł. tytułem daru na budowę pomnika powstańców 1863 r., który ma stanąć w jednej z miejscowości pow. Wileńskiego.

— (x) Zmiana projektu budowy gmachu szkolnego w Kupryńskich. Jak już donosiliśmy, Rada Miejska zatwierdziła ostatnio projekt budowy szkoły powszechnej w Kupryńskich, asygnując na ten cel 35,000 zł. Projekt ten przewidywał budowę gmachu drewnianego. Lecz ostatnio po dokonaniu pewnej kalkulacji i wniosku komisji technicznej ulegnie on prawdopodobnie zmianie, a mianowicie wybudowany zostanie gmach murowany, budowa którego rozpocznie się jeszcze w roku bieżącym.

— Zmiana trasy linii autobusowej. W związku z zakończeniem się ruchu autobusowego na linii Połpińska Plac Katedralny, linia ta zostanie częściowo zmieniona, a mianowicie iść będzie od ul. Tramwajowej

Francji zarejestrował w rubryce Francuzów, t. j. obywateli francuskich. Przeszło jednak jedna trzecia urodzonych we Francji dzieci stanowią dzieci cudzoziemców, około jednej trzeciej Alzacczyzy.

Przed dwudziestu laty nacjonalści francuscy dużo pisali o potrzebie zachowania czystości «rasy francuskiej», dziś chodzi o zachowanie narodu francuskiego przez zasilenie go imigracją i jej zasymilowanie.

Wład. Studnicki.

## Rezultaty wojaju p. Czyża zagranicę.

Onegdaj v. prezydent m. Wilna inż. Czyż powrócił, po dwutygodniowym pobycie, z zagranicy.

Jak wiadomo pobyt p. Czyża zagranicą związany był z odbiorem w Brnie Morawskim i Budapeszcie turbinogeneratorów firmy «Gins i Co» i kotłów firmy «Fitzner i Gampers», zakupionych przez Magistrat dla elektrowni miejskiej.

Dokowane na miejscu odbioru próby, w obecności v. prezyd. Czyża dały znakomity rezultat, przyczem wykonanie jest trwałe i solidne.

Turbogeneratory i kotły nadejdą do Wilna najpóźniej w przeciągu dwóch tygodni, poczem nastąpi powtórne wyorobowanie ich przed specjalną komisją.

Wobec jednak prawdopodobieństwa i przypuszczenia fachowców, że obecne ściany elektrowni dla zmontowania maszyn są nieodpowiednie, przeto postanowiono zbadać je przez komisję fachową w dniu 24 b. m. i ewentualnie powiększyć wymiar ich grubości.

Po zakończeniu tych prac należy oczekiwać, że już w połowie grudnia r. b. elektrownia zastąpiona nowymi maszynami będzie uruchomiona.

Korzystając z pobytu zagranicą v. prezyd. Czyż zwiedził w Wiedniu i Budapeszcie miejskie piekarnie mechaniczne, wykonane przez firmę wiedeńską «Werner i Pfleiderer».

Piekarnie te dzięki ich doskonałej konstrukcji pozwalają obniżyć ceny na pieczywo prawie że o 10 gr. na kilogramie.

Mając na względzie budowę takiej piekarni w Wilnie, projektowanej już od dłuższego czasu, v. prezyd. Czyż przeprowadził pertraktacje z firmą «Werner i Pfleiderer», która się zobowiązała po nadesłaniu przez Magistrat planu sytuacyjnego wykonać w najbliższym czasie dla m. Wilna ścisły plan i kosztorys budowy.

## Nieudany napad zbrojny pod Świeciami

Pisaliśmy niedawno o krwawym zamachu rabunkowym pod Świeciami, podczas którego furman wiozący kupców został zabity, a jeden z kupców ciężko ranny. Śledztwo w tej sprawie nie dało pomyślnych rezultatów, a tymczasem telefonują nam ze Świeciami o nowym napadzie rabunkowym.

Traktem wiodącym ze Świeciami do Daugieliszek jechał kupiec Zalman Pilman. O godz. 9,30 jura przejeżdżał.

## Aresztowanie kancelisty związków zawodowych. Wybitny komunista w skromnej roli siał zarazę komunizmu.

O pewnego czasu w kilku zawodowych związkach klasowych spotrzeżono pewien rozłam. Główny zarząd związków poczynił starania aby nie dopuścić do całkowitego rozłam, lecz robota tajemniczej ręki była coraz widoczniejsza. Sprawą tą zajęły się władze bezpieczeństwa nie bez racji przypuszczające, że jest to wynik roboty komunistycznej prowadzonej na terenie związków. Decho-dzenie ustaliło, że inicjatorem prac prowadzących do rozłamu jest sprowadzony przed dwoma miesiącami

został za ich poręczeniem zwolniony w najbliższym czasie otrzymał prawo azylu. Zbiegły równocześnie z nim lejtendant Chmielewski, wydany został władzom litewskim jako przestępca kryminalny.

## Litewski oficer uzyskuje prawo azylu.

Dowiadujemy się, że lejtendant armii litewskiej Wierba, który swego czasu przekroczył granicę i skrył się na terytorjum Polski, a następnie został przy-trzymany i osadzony w areszcie, obecnie, dzięki staraniom kilku znanych osób,

## KOLEJOWA.

— (c) Elektrownie kolejowe. Elektrownie kolejowe zasadniczo wytwarzają prąd dla oświetlenia lokali stacyjnych i urządzeń kolejowych, napędzania obrabiarek w warsztatach oraz oświetlania pomieszczeń urzędniczych.

Pozostały prąd mogą elektrownie kolejowe odsprzedać abonentom. Wedle wydanego ostatnio w tej sprawie zarządzenia władz kolejowych, rozróżnia się trzy grupy abonentów: a) urzędy państwowe i samorządowe, b) pracownicy kolejowi w domach kolejowych i prywatnych oraz c) instytucje i osoby prywatne.

W zależności od należenia do jednej z tych grup pobierana będzie należność za prąd.

— Uwadze władz kolejowych. Zbliża się czas opracowania rozkładu jazdy pociągów na r. 1927—28. Władze kolejowe winne zwrócić uwagę że nie właściwym jest, aby o jednym czasie przychodziło na stację Wilno kilka pociągów, jak to się praktykuje obecnie.

O godz. 7 m. 45 przyjeżdżają jednocześnie trzy pociągi: z Warszawy, z Turoniu i z Lidy, skutkiem czego też powstaje wśród podróżnych ogromny ścis, tem więcej, że na st. Wilno mamy jedynie dwa wąskie wyjścia z peronu na miasto. Szczególnie tłok ten daje się odczuć młodzieży szkolnej, która jest formalnie gniecioną. Widocznie wyżsi urzędnicy kolejowi tego nie odczuwają, gdyż jak wiadomo mają specjalne wyjścia i wyjścia z peronu.

Pożądaniem by było, żeby pociągi były dostosowane również i do sezonu, tak np. ostatnio w dniu 15-go sierpnia po uroczystościach dorocznych w Trokach, ludność powracająca do Wilna z powodu przepełnienia w pociągach wprost szturmem zdobywała jakiegokolwiek miejsca, nie ba-

Wobec powyższego też Magistrat, mając przyzreczenie otrzymane od Rządu pożyczki długoterminowej na powyższy cel, na ostatnim posiedzeniu zdecydował przystąpić do budowy piekarni jeszcze w roku bieżącym.

W Budapeszcie p. viceprezydent zwiedził nowoczesną miejską instytucję spalania śmieci i intensywną produkcję wszelkiego rodzaju. Instytucja ta szeroko rozwinięta, jest przedsiębiorstwem bardzo dochodowym.

Zatrudnia ono 2500 stałych pracowników, posiada 800 koni, 600 aut, własny tabor kolejowy, składający się z 7-miu lokomotyw i 80-ciu wagonów.

W sezonie letnim wyważa ona 60 wagonów śmieci, w zimie zaś 90 wagonów.

Budżet przedsiębiorstwa wynosi do 15,000,000 zł., z czego 1/3 pokrywają właściciele nieruchomości, a 2/3 miasto.

Wobec doniosłości i dużej korzyści, jaką daje ta instytucja miastu, Magistrat m. Wilna nosi się z zamiarem przeprowadzenia w tym względzie pewnych badań, w celu ewent. zorganizowania jej i w Wilnie.

Poza tem v. prezydent Czyż zwiedził cały szereg instytucji, jak: miejskie elektrownie, domy pracy i opieki społecznej, oraz w Kejm dom opieki nad niemowlętami fundacji prezydentowej Masarykowej. W Wiedniu v. prezydent złożył wizytę v. prezydentowi Drowi Emmerlingowi, w Brnie prezydentowi miasta Tomaszowi Karle i w Budapeszcie prezydentowi miasta Drowi Sipőczi, gdzie był bardzo serdecznie przyjmowany i zapoznany z tamtejszą gospodarką samorządową miejską. Szczególną uwagę zwrócił p. v. prezydent na plan regulacyjny m. Brna, liczącego około 220,000 mieszkańców, który przewidywany jest na lat 20. (x)

działa przez las. W pewnym momencie z za krzaków wybiegło dwóch bandytów. Pomimo groźnego okrzyku «stój» i wyciągniętego rewolweru Pilman nie ułaski się i zaczął konia. Do uciekającego bandycki dala kilka strzałów. Kule przeszły obok, nie raniąc Pilmana.

Władze policyjne zarządziły posć. Na miejsce wyjechał funkcjonariusz policji z psem policyjnym.

został za ich poręczeniem zwolniony w najbliższym czasie otrzymał prawo azylu. Zbiegły równocześnie z nim lejtendant Chmielewski, wydany został władzom litewskim jako przestępca kryminalny.

Boruch Golań, który pracował w kilku związkach jako kancelista, na mocy uzyskanych danych o jego osobie onegdaj władze bezpieczeństwa zarządziły aresztowanie. Podczas badania ujawniło się, że aresztowany przybył z Rosji Sowieckiej, gdzie zajmował wybitne stanowisko w partii komunistycznej. Delegowany specjalnie do Wilna miał woiść zamęt w związki zawodowe, aby tem łatwiej prowadzić robotę komunistyczną. Obecnie osadzony został w więzieniu na Łukiszczach.

## cząc na nieszczęście, mogącę przy tem wyznaczyć, większość jednak zmuszoną była pozostać do następnego pociągu. Uważamy, że w takich wypadkach należałoby zwiększyć ruch pociągów i dać możność korzystania każdemu z usług kolei.

— (x) Bezpośrednia komunikacja osobowa z Danją, Szwecją i Norwegią. W ostatnim czasie wprowadzoną została taryfa na przewóz osób i bagażu pomiędzy Danją, Szwecją i Norwegią z jednej strony a Polską z w. m. Gdańskiem z drugiej strony.

Do tej komunikacji została włączona stacja Stojące, która będzie uskuteczniata odprawą osób i bagażu do stacji «Kjebenavus Boulevardbanca» (Kopenhaga—Dania) przez Warszawę, Zbąszyń (Świętokrzyski) Berlin, Warnemünde, Głerser i do stacji Stockholm C<sup>4</sup> (Stokholm—Szwecja) przez Warszawę, Zbąszyń, Berlin, Sassnitz, T. Aleberg.

Przewóz osób i bagażu odbywa się za biletem kupowanym i kwitami bagażowymi międzynarodowymi. Odprawa osób za biletami blankietowymi jest niedopuszczalna.

Ważność biletów do wyżej wymienionych miejscowości wynosi dni 30 i wygasa o północy ostatniego dnia ważności. Podróż rozpocząć można dowolnego dnia w ciągu okresu ważności biletu.

— (c) Kolejarze na rzecz pomnika Adama Mickiewicza w Wilnie. Minister Komunikacji wystosował do wszystkich podległych sobie urzędów i dyrekcji kolejowych pismo, wzywające do jaknajbliższego poparcia akcji budowy pomnika Adama Mickiewicza w Wilnie przez zbieranie składek i ofiar na ten cel. Zebrane fundusze należy przysłać do komitetu budowy pomnika Ad. Mickiewicza. Protektorat nad tym komitem objęli p. Prezydent Rzeczypospolitej—Ignacy



Mościcki, p. Premier-Marszałek Józef Piłsudski, marszałek Senatu p. W. Trąpczyński i marszałek Sejmu p. M. Rataj.

## POCZTOWA.

— (o) Delegacja kupców żydowskich u prezesa dyrekcji poczt i telegrafów. Dnia 19 września delegacja związku kupców żydowskich, w osobach p.p. A. Zajdźniara, N. Wajnsztejna i inż. E. Kroszki, odwiedziła prezesa Wileńskiej Dyrekcji poczt i telegrafów inż. M. Ciermionowskiego i poruszyła m. in. dwie aktualne sprawy, związane z życiem gospodarczym Wilna.

Pierwsza sprawa dotyczyła wprowadzenia protestowania weksli przez pocztę. Niedogodność polega na tym, że listonosz żąda natychmiast pieniędzy, co dla wielu kupców z powodu braku gotówki jest niemożliwym. Delegacja prosiła, aby zawczasu wysłać na awizację i żeby funkcjonariusze urzędu pocztowego w ustalone godziny przyjmowali należności wekslowe bez żadnych dodatkowych opłat.

P. Prezes obiecał w granicach swojej kompetencji uczynić w tej sprawie wszelkie ułatwienia.

Drugą kwestią były opłaty za przesyłki pocztowe, zwiększone obecnie o 50 proc., oraz opłaty za dostarczanie listów przesyłek do domu.

P. Prezes odpowiedział, że załatwienie tej sprawy zależy od władz centralnych.

## ROZNE.

— Przepustki na Zawody. Osoby, życzące zająć siedzące miejsca na boisku sportowym 6 p. p. (Aniolko) podczas Zawodów Konkursowych Kolejowych Straży Pożarnej Dyrekcji K. P. Wilno, w dniu 25 IX r., a które nie otrzymały miennych zaproszeń, proszone są o wybranie bezpłatnych przepustek w Wydziale Mechanicznym Dyrekcji Kolejowej pokój Nr. 23, w godzinach od 9-iej do 15-iej codziennie, aż do 23 b. m. włącznie.

— Wileńskie Koło Związku Bibliotekarzy Polskich. Dnia 23 września 1927 r. (piątek) o godz. 8 (osmiej) wieczorem odbędzie się w Archiwum Państwowym przy ul. Uniwersyteckiej L. 5 II piętro zebranie Członków Koła, na którym p. W. Wójcik wygłosi odczyt p. t. «Archiwum Państwowe w murach po francusko-żydowskich w Wilnie».

Obecni członkowie otrzymają specjalnie wydaną ulotkę. Goście mile widziani.

— Co temu winni pasażerowie? Surowe przepisy regulujące ruch autobusowy w mieście są prawdziwą dobroczynnością dla pasażerów. Zdarza się jednak niestety, że poszczególni policjanci nadużywają swych praw i miast regulować—łamią ruch. Wczoraj miał naprzykład miejsce taki wypadek: Autobus Nr. 14217 około godz. 6.30 wieczorem jechał na Zwierzyniec. Niespodziewanie przybiegła ulica Mickiewicza i Wileńskiej na przystanku podchodzi doń posterunkowy Nr. 1947, który weszła na rozmowę z konduktorem w jakiejś tam sprawie. Autobus stoi a pasażerowie siedzą i czekają. Posterunkowy klęci się w dalszym ciągu z konduktorem, później szoferem, a pasażerowie czekają. Posterunkowy spisyuje protokół, prztem wszystko to czyni jakby mu spieszno nie było, a pasażerowie, którym jest spieszno, czekają! Nadjeżdża drugi autobus, mijają pierwszy, a posterunkowy wciąż sobie pisze pomalutku, a na uwagę pasażerów odpowiada: „tamten jedzie, ten jeszcze stoi!”.

W rezultacie autobus z pasażerami około 15 minut stoi na przystanku.

Jak się okazuje, powodem tego

EDGAR WOLLES

## Złowieszczą postać.

— Mantegazza?—zapytała Elza. — Jest to włoski antropolog, bardzo ciekawą są jego teorie. Grubość włosów w wachach musi stanowić 0,015 milimetra. Jeśli włos jest grubszy, jest to dowód, że człowiek ten jest wielkim zbrodniarzem, lub wielkim uczonym.

Elza ze zdziwieniem słuchała przemowy majora. Przypomniała sobie jak kiedyś robił uwagi, dotyczące jej wzrostu i postaci, jak zauważył nawet złamaną w dziesiętności palec, zrozumiała, że tego rodzaju spostrzeżenia były jego ulubionym tematem.

— Pani studiowała antropologię? Skąd to twierdzi.

— Tak, przed wielu laty, gdy służyłam w Indiach, zanim oddałam się występnej karierze, która obecnie tak absorbuję umysł panów ze Scotland Yard, interesowałam się tą nauką.

Elza wpatrywała się weń badawczo. Twarz jego ani drgnęła, nie było na niej ani śladu zmieszania, ani wstyd, gdy przyznawał się do winy. Nie było też w jego tonie próżnej brawury. Konstatał fakt niezbyt. Muzyka zamilkła, rozległy się oklaski.

Emery przerwał, siedząc Ralfa i jego żonę; dopiero, gdy muzyka znów zagrała i przekonał się, że pp. Challam znów zmieszali się z tłumem lańcących, ciągnął dalej przerywaną rozmowę.

— Czy pani zna pp. Deemów?

## SPORT

## Program

Regat Międzyklubowych o Mi-strzostwo m. Wilna w dniach 23, 24, 25 września 1927 r. w Wilnie na rzece Wilji.

Piątek, dnia 23 września 1927 r. (przedbiegi) godz. 16-18 — czwórki półwysigowe kłepkowe—młodzieży dystans 1500 mtr. W biegu młodzieży mogą brać udział wioślarze, przyjęci do Towarzystwa w roku bieżącym, którzy przedtem do innych Towarzystw Wioślarzów nie należeli.

Sobota, dnia 24 września 1927 r. (przedbiegi) godz. 14-18 — czwórki półwysigowe kłepkowe nowicjuszy—dystans 1500 mtr; 2) czwórki wysigowe nowicjuszy—dystans 2000 mtr; 3) czwórki półwysigowe kłepkowe nowicjuszy—dystans 1500 mtr; 4) dwójki podwójne wysigowe ze sternikami nowicjuszy—dystans 2000 mtr; 5) czwórki wysigowe nowicjuszy—dystans 2000 mtr; 6) czwórki półwysigowe kłepkowe nowicjuszy—dystans 1500 mtr; 7) dwójki podwójne wysigowe nowicjuszy—dystans 2000 mtr.

Niedziela, dnia 25 września 1927 r. A. Przedbiegi, godz. 9-11 — czwórki półwysigowe kłepkowe nowicjuszy—dystans 1500 mtr.

B. Rozgrywki ostateczne. 1) godz. 12-14 — czwórki półwysigowe kłepkowe młodzieży—dystans 1500 mtr; Bieg o nagrodę Wileńskiego Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. 2) godz. 12-30 — czwórki wysigowe nowicjuszy—dystans 2000 metrów.

Mistrzostwo m. Wilna. Bieg o nagrodę prześladowa Wileńskiego Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Nagroda przechodzi na własność Towarzystwa po trykrotnym wygraniu w pięciu dniach. 3) godz. 13-00 — czwórki półwysigowe kłepkowe — pań — dystans 1500 metrów. Bieg o nagrodę prześladowa Akc. Tow. «Br. Jankowskich». Nagroda przechodzi na własność Towarzystwa po dwukrotnym wygraniu w trzech dniach. 4) godz. 13-30 — jednaki wysigowe kłepkowe nowicjuszy—dystans 2000 mtr.

Regaty odbywają się zgodnie z Regulaminem Polskiego Związku Towarzystw Wioślarzów. Ze względu na miejscowe warunki wodne, w jednym biegu mogą jednocześnie brać udział tylko dwie łodzie. Losowania i torów dokona Komisja Sportowa w dniu 19 września r. b. o godzinie 18 r. Zebrań. Sezon o godzinie 18 r. b. Wszelkie informacje w sprawie regat, udzielanie pomieszczeń noclegowych, wydawanie biletów wejścia na trybunę dla reprezentantów Towarzystw i zawodników — uskutecznia biuro Komisji Międzyklubowej — Wilno, Przystań Wileńskiego Towarzystwa Wioślarzów — czynne od 23-go września r. b.

Zgłoszyć już swój udział osady wioślarzów z Warszawy, Poznania, Bydgoszczy, Torunia i Gdyni.

Kasa czynna od g. 11-iej r. do 9-iej w. bez przerwy.

## RADJO.

— Program audycji warszawskiej. 12.00. Sygnał czasu, komunikat lotniczo-meteorologiczny, komunikaty «PAT», nad program.

15.00. Komunikat meteorologiczny i gospodarczy. 15.20-16.30. Przerwa. 16.30-17.00. Audycja dla dzieci. 17.00-17.15. Nadprogram, komunikaty. 17.15-18.35. Koncert popularny. 18.35-18.50. Komunikaty «PAT». 18.50-19.15. «Skrzynka pocztowa» — korespondencja bieżąca omy Dr. M. Sękowski.

19.15-19.35. Rozmaitości. 19.35-20.00. Odczyt pt. «Dziś i jutro».

20.00-20.15. Komunikat rolniczy. 20.15-20.30. Przerwa. 20.30. Koncert wieczorny. Transmisja z Krakowa, w przerwie biuletyn «Le Messager Polonais» w języku francuskim.

22.00. Komunikaty policji, sygnał czasu, komunikat lotniczo-meteorologiczny, komunikaty «PAT» i nadprogram.

WYPADKI I KRADZIEŻE.

— Morderstwo podczas bójki. W maj. Taginia położony w gm. Troickiej robotnicy zatrudnieni przy rem. nie zaszy Wilno — Raduń, wszczęli awanturę, z której wywiązała się bójka. Podczas bójki Antoni Wisniewski zadał trzy rany nożem swemu przeciwnikowi — Ant. Wojcikowi. Ranny zmarł. Mimosłownego zabójcę aresztowano i odesłano do rozporządzenia władz sądowniczych.

— Nagły zgon. W dniu wczorajszym zmarł nagle pracownik kasy samopomocy niższych funkcjonariuszy policyjnych p. J. Jasiński.

— Ks. Bandurski we Lwowie. Ks. Biskup Bandurski, który bawi we Lwowie, złożył onegdaj wizytę ks. Arcybiskupowi Hryniewieckiemu. Wczoraj zaś jako w przeddzień odjazdu ks. Biskupa Bandurskiego odbyła się wspólna kolacja w związku legionistów, w której wzięli udział przedstawiciele władz z p. Wojewodą Dunin-Borkowskim i inspektorem armii gen. Norwid-Neugebauerem na czele.

— Recital Józefa Silińskiego. W niedzielę, dn. 25 om. w sali Teatru Polskiego, wystąpił z jednym tylko koncertem w Wilnie znakomity mistrz fortepianu, Józef Siliński. Improwizując program zapowiadał takie arcydzieła klasycznej i romantycznej literatury muzycznej, jak Sonata h-moll — Liszta, Mephisto — Wale i «Les jeux d'eau» a la Ville d'Este — tegoż autora, 13 preludjów i Fantazje — Impromptu — Chopina, Rondo — Mozarta i wiele innych. Fortepian koncertowy Bechsteina. Początek o godzinie 6-iej w. punktualnie.

— Z całej Polski. Ks. Bandurski we Lwowie. Ks. Biskup Bandurski, który bawi we Lwowie, złożył onegdaj wizytę ks. Arcybiskupowi Hryniewieckiemu. Wczoraj zaś jako w przeddzień odjazdu ks. Biskupa Bandurskiego odbyła się wspólna kolacja w związku legionistów, w której wzięli udział przedstawiciele władz z p. Wojewodą Dunin-Borkowskim i inspektorem armii gen. Norwid-Neugebauerem na czele.

— Znam Daisy. Nigdy nie spotykałam jej ojca.

— Chciałam zapytać, czy pani była kiedyś w ich domu?

— Nie. Daisy zapraszała mnie kilkakrotnie na herbatę, ale nie byłam tam ani razu.

— Pani powinna tam pójść. Na pani miejscu uczyniłbym to możliwe jaknajprędzej. Jest to bardzo porządny dom, urządzone z komfortem, jak przystało na ludzi zamożnych, jest tam duży ogród, na końcu którego znajduje się garaż samochodowy.

— Czy mają samochód?—zapytała, coraz bardziej zdziwiona. Elza.

Emery zaprzeczył.

— Nie sądzę. Coprawda nie interesowałam się tem zbyt. Widziałam tylko ich dom. Ale taksa mo oglądaniem domy wszystkich pracowników firmy «Emery and Emery». Trudno jest odgadnąć, jakie życie pędzi taka dziewczyna, jak p. Deem. Ojciec jej są może być niezmierz, lub zajmować się czymś zupełnie niezwykłym. Ale, ale, czy pani ma czarną skrzynkę, która należała do Tama, składała się ona z kilku szufladek?

Tak nagle zadał to pytanie, że Elza musiała powiedzieć prawdę.

— Skąd pan dowiedział się o jej istnieniu?—zapytała. — Cóż to za tajemnicza skrzynka? Już poraz drugi słyszę to pytanie!

— Tylko poraz drugi? — zapytał żywo Emery. — Pani jest pewna, że dwie tylko osoby pytały panią o tę skrzynkę? Ja i kto jeszcze?

— Doktor Challam. Pan myśli, że w skrzynce tej jest coś?

Emery kiwnął głową.

— Złoty?

— Tak złoty, które zatrzyma świat cały, — odparł żartobliwie patetycznie. — Na pani miejscu nie badałbym jej zawartości, lecz nie wypuściłbym ze swych rąk tej skrzynki pod żadnym pretekstem. Oto zbliża się pani przyjaciół. Z twarzy jego czytam, że mnie poznał.

— Pan nie chce przywitać się z nim?

Emery zawałał się.

— Owszem, czekam na niego. Kilka chwil później podszedł Ralf. Na twarzy jego malował się wyraz niedowierzający i podziwliwy.

— Panowie się znają? — zapytała Elza.

Ralf skłonił się i zapytał z kole: — Pan zna panią Challam?

— Owszem, spotykałam się z pańską żoną.

Oczy ich spotkały się. Ralf nie mógł jednak znieść zimnego spojrzenia «sławnych oczu, suchości głosu».

Wice Elza wiedziała? Wcześniej lub później musiała się o tem dowiedzieć. Ta myśl sprawiła mu pewną ulgę.

— Wiem już, kto jest ta osoba w brylantach, — rzekł Ralf sadiąc. — Jest to jedna z pańskich buralisek.

— Pan mówi o panie Deem? Nie jest to wybitna siła!

— Ale pan płaci białeczną sumę, majorze Emery, — zauważył sucho Ralf.

— Widać, że brzmiała chłodna

Kino-Teatr „Helios“ ul. Wileńska 38.

„Szatan w jedwabkach“ p/g powieści H. Batalla „La femme nue“

18 najwspanialszych kin Wiedni jednocz. wyświetla ten obraz, w rol. g. Nita Naldi, Louise la Grande i Jwan Pietrowicz. W obrazie: Pokaz premiowy. modele na balu «Akademii Sztuk Pięknych w Paryżu» Corso kładowe w «Zatoce Aniolów» na Riwierze. Bogato wystawione rewje «Poljes Bérgeres» w Paryżu i t. d.

Kino-Teatr „Poioja“ ul. A. Mickiewicza 22.

„Dziś Wielki nowoczesny dramat życiowy w 10 akt. «KRZYŻOWA DROGA KOBIECY» nowo- cześnie małżeństwo, tragedia kobiet, które nie chcą dzieci, kobiety z piwnicy i kobieta z salonu. W rolach gł.: piękna Maja Delschaft, znanej ze swej wspaniałej gry Conrad Veidt i znani Werner Krauss i Harry Liedke jako nowoczesne małżeństwo Ernst Hofmann i And'a Zimowa.

Nad program: Święta 11-go listopada «Powrót Marszałka Piłsudskiego z Magdeburgu i rozbroje nie Niemców. Ostatni seans o godz. 10.15

Miejski Kinematograf Kulturalno-Oświatowy Sala Miejska (ul. Ostrobramska 5)

Dnia będzie wyświetlany film: „Katorgi Sybiru“ potężny dramat w 10 aktach, osnuty na tle prawdziwego zdarzenia w 1905 r. walk ofiarnych o wolność i niepodległość Polski. Ascja ilustruje stosunki polsko-rosyjskie za czasów niewoli Polski. Wykonanie pierwszorzędných artystów amerykańskich, w roli głównej artystka światowej sławy Klara Vonn. W poczekalni koncerty radij. Orkiestra pod dyrykcją Kapelmistrza p. W. Szczepańskiego. Ostatni seans: o godz. 10-iej wieczór. Ceny biletów: parter — 60 gr, balkon — 30 gr. Początek seansów: w niedzielę, soboty i święta od godz. 4-iej, w inne dni od godz. 5-iej m. 30.

W pensjonacie CYWINSKIEJ Benedyktyńska 2-5 (róg Wileńskiej) Są pokoje do wynajęcia z utrzymaniem na doby i miesięcznie. Tamże wydają się dobre zdrowe obiady.

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM

WCHOLEKINAZAM KAMIEŃCOWE CHOROBY WĄTROBY ATRETYZM